

بررسی وضعیت ترجمه دانش حسابداری در ایران

نرگس سرلک^۱، مهدی محمدی^۲، فاطمه گرامی راد^۳

چکیده: هدف از پژوهش حاضر بررسی وضعیت ترجمه دانش حسابداری در ایران و موانع آن است. جامعه آماری پژوهش را اعضای هیئت علمی حسابداری دانشگاه‌های دولتی و شاغلان حرفه حسابداری، شامل مدیران مالی یا حسابرسان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شکل می‌دهد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، برای گروه اول ۶۱ نفر و برای گروه دوم ۷۳ نفر به دست آمد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها دو پرسشنامه است که با توجه به چرخه ترجمه دانش طراحی شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای، ضریب توافق داوران و آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل، انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد پاسخ‌دهندگان از لحاظ نظری بیشترین اولویت را به کاربردی بودن نتایج تحقیقات داده‌اند و از لحاظ عملی نیز به ضرورت انجام تحقیقات حسابداری معتقدند؛ اما با روند کنونی تحقیقات موافق نیستند و معتقدند نقش تحقیقات انجام‌شده حسابداری در حل نیازهای بخش‌های صنعت و حرفه، بسیار کم‌رنگ است. بر اساس نتایج پژوهش، چرخه ترجمه دانش در هر یک از بخش‌های انتقال سؤال یا تسهیل‌کنندگان، تولید دانش، انتقال دانش و استفاده از نتایج پژوهشی، به‌درستی عمل نمی‌کند و موانعی برای آن وجود دارد. این مسئله به گسست بین پژوهش‌ها و جامعه عمل حسابداری و در نهایت بهره‌نبردن از نتایج تحقیقات منجر می‌شود.

واژه‌های کلیدی: ایران، بهره‌برداری از دانش، ترجمه دانش حسابداری، چرخه ترجمه دانش، کاربردی‌نشدن تحقیقات.

۱. دانشیار حسابداری، دانشگاه قم، قم، ایران

۲. استادیار علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران

۳. کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۰۷/۲۷

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۵/۰۳/۰۸

نویسنده مسئول مقاله: نرگس سرلک

E-mail: sarlak.narges@gmail.com

مقدمه

توسعه‌یافتگی و پرداختن به تولید علم و فعالیت‌های پژوهشی، آنچنان به هم گره خورده‌اند که نمی‌توان آنها را جدا از هم تصور کرد. تعریف نوین توسعه بر مبنای پژوهش در ادبیات اقتصادی، بیان‌کننده اهمیت تحقیقات در توسعه اقتصادی کشورهاست (اعتمادی و فخاری، ۱۳۸۳). از این رو، نمی‌توان تصور کرد که کشوری بخواهد به پیشرفت‌های جهانی دست یابد، ولی به توسعه علمی خود نپردازد. از سوی دیگر، موضوعی که به‌تازگی در کانون توجه مجامع علمی سراسر جهان قرار گرفته و اهمیت بیشتری را نسبت به مسئله تولید علم و انجام تحقیقات به خود اختصاص داده است، مسئله کاربردی کردن نتایج تحقیقات است (چالمرز و رایت، ۲۰۱۱). نهادها و نظام‌های آموزشی و پژوهشی، دانشگاه‌ها و مراکز علمی، به‌عنوان نظامی پویا، هوشمند و هدفمند، در تولید و توسعه علمی کشور نقش مهمی دارند. دستیابی به اهداف اصلی پژوهش‌ها در دانشگاه‌ها، جز از طریق اجرای پژوهش‌های دقیق و علمی و کاربست یافته‌های تحقیقات، عملی نمی‌شود (حسن‌زاده، ۱۳۸۷). اعتقاد به اینکه در کشور ما پژوهش‌ها بازدهی اندکی دارند، کمابیش مسئله پذیرفته‌شده و واحدهای علمی، محققان، پژوهشگران و حتی مراکزی است که می‌خواهند از این پژوهش‌ها بهره‌برداری کنند. با وجود صرف منابع عظیم برای تحقیقات، نتایج اغلب مطالعات گویای این واقعیت است که انتقال یافته‌های تحقیقات به وادی عمل، بسیار کند است و فرایند نامنظمی دارد (شیرکوند، ۱۳۹۲). بسیار مشاهده شده است که در سطوح مختلف تصمیم‌گیری، از سیاست‌گذاران گرفته تا مدیران و...، برخی از تصمیم‌گیری‌ها بدون توجه به شواهد علمی موجود در سطح جهان صورت گرفته یا در جریان استفاده از این شواهد به بومی‌سازی آنها توجه نشده است؛ این در حالی است که تولید دانش و به‌کارگیری درست آن در صحنه عمل و تصمیم‌گیری‌هاست که بزرگترین سرمایه دولت‌ها و ملت‌ها محسوب می‌شود. همچنین محدودیت منابع، اهمیت استفاده بهینه از دانش و تلاش برای بهره‌برداری از نتایج، تحقیقات را افزایش داده است. به بیانی، اگر از نتایج و دستاوردهای تحقیقاتی استفاده بهینه نشود، در واقع سرمایه‌گذاری در این بخش به هدر رفته است. شواهد این ادعا را تأیید می‌کنند که تحقیقات حسابداری نیز در عرصه عمل بسیار کم‌ارزش یا بی‌ارزش‌اند و به توسعه حسابداری به‌عنوان رشته دانشگاهی، کمک شایانی نمی‌کنند. مسئله این نیست که برای انجام تحقیقات تلاشی انجام نشده، بلکه به احتمال زیاد نقصی اساسی در روند پژوهش‌های حسابداری وجود دارد (ایننگا و اشنایدر، ۲۰۰۳)؛ این در حالی است که سودمندی عملی رشته حسابداری و تعامل آن با تغییرات محیطی ایجاب می‌کند که پژوهشگران این رشته، وظیفه هماهنگی دائم بین تحقیقات و نیازها را بر عهده گیرند. اما موضوعی که تحقیقات کشور، به‌ویژه حسابداری به آن مبتلا شده، این است که اغلب تحقیقات

انجام شده در زمان کنونی، بر مبنای نظرهای شخصی، جدیدبودن موضوع، توانایی تهیه مقاله از آن یا دسترسی به اطلاعات اولیه انجام می‌گیرد که این گونه تحقیقات ارتباط کمی با نیازهای واقعی دارند و از جهت تکمیل زنجیره دانش به هم مرتبط نخواهند بود (اعتمادی و فخاری، ۱۳۸۳). بر این اساس، هدف از پژوهش حاضر بررسی چگونگی وضعیت ترجمه دانش حسابداری در ایران و چستی مسائل و موانع آن از دیدگاه نمایندگان گروه‌های نظری و عملی است.

مبانی نظری پژوهش

واژه «ترجمه یا ترجمان دانش»^۱، اولین بار توسط مؤسسه کانادایی تحقیقات سلامت^۲ در سال ۲۰۰۰ تعریف شد. پس از مدتی، مؤسسه ملی تحقیقات بازتوانی و بهزیستی کانادا، این واژه را برای استفاده کاربردی در برنامه‌های ۲۰۰۵-۲۰۰۹ بار دیگر تعریف کرد. این اصطلاح به فرایند اطمینان از استفاده دانش از نتایج تحقیقات، در بهبود سطح زندگی افراد معلول و ناتوان و افزایش مشارکت آنان در جامعه، اشاره داشت. این مؤسسه که شناخته‌ترین مرجع است، ترجمه دانش را تبادل، تلفیق و کاربرد کاملاً اخلاقی دانش، در نظام پیچیده تعاملات بین پژوهشگران و کاربران، برای تسریع در کسب منافع پژوهش تعریف نمود (رفیعی و همکاران، ۱۳۹۱). این مؤسسه معتقد است که ترجمه دانش به معنای تبادل، ترکیب و کاربرد یافته‌های پژوهش، به واسطه سیستم پیچیده‌ای از ارتباطات بین پژوهشگران و استفاده‌کنندگان از دانش است. به بیان دیگر ترجمه دانش، «چرخه دانش» را به منظور تبدیل دانش به عمل سرعت می‌دهد. این فرایند کلیه فعالیت‌ها را از زمان شکل‌گیری «سؤال پژوهش» تا «ایجاد تغییر» دربرمی‌گیرد، نه اینکه پس از اتمام پژوهش شروع شود. همان گونه که از تعریف برمی‌آید، دانش در ترجمه دانش، تلویحاً به معنای نتیجه تحقیقات است. با استفاده از راهبردهای ترجمه دانش می‌توان سؤال‌ها و فرضیه‌های تحقیقاتی را شکل داد، به هدایت تحقیقات و تفسیر نتایج آن پرداخت، برای کاربرد ساده‌تر به زبان حوزه کاربردی ترجمه کرد و آنها را برای حل مسائل و مشکلات عملی به کار برد. بنابراین، یکی از اصلی‌ترین ویژگی‌های ترجمه دانش این است که تمام گام‌های بین خلق دانش جدید و کاربرد آن (ایجاد ارزش برای جامعه به عنوان یک کل) را دربرمی‌گیرد. همچنین اصلی‌ترین نکته‌ای که در ترجمه دانش بر آن تأکید می‌شود، تعاملات بین پژوهشگران (خلق‌کنندگان دانش) و کاربران آن است. مؤسسه تحقیقات سلامت، مشارکت استفاده‌کنندگان دانش در فرایند خلق دانش را یکی از عوامل کلیدی موفقیت ترجمه دانش می‌نامد. به

1. Knowledge translation

2. Canadian Institutes of Health Research –CIHR

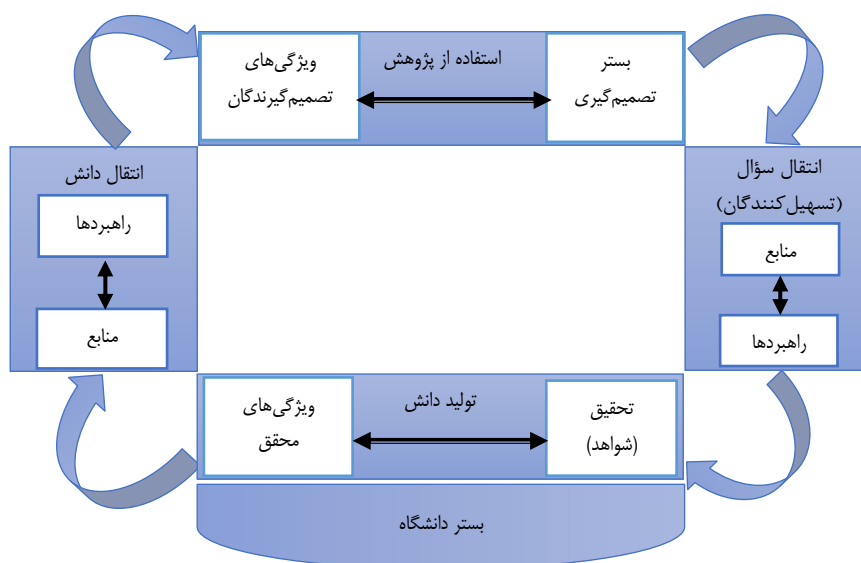
بیانی، تعامل‌ها و گفت‌وگوهای مداوم و مستمر بین گروه‌های مختلف خلق‌کننده دانش و کاربران آن در همه مراحل پژوهش، بخش مهمی از ترجمه دانش را شکل می‌دهد (مؤسسه کانادایی تحقیقات سلامت، ۲۰۰۸).

از آنجا که به نظر می‌رسد اغلب تولیدات علمی در راستای انتقال دانش^۱ باشد و نه ترجمه آن، لازم است تفاوت بین این دو تبیین شود. انتقال دانش فرایندی با ماهیت خطی است که در آن ابتدا فکر پژوهش به وجود می‌آید، سپس پژوهش اجرا می‌شود و در آخر نتایج آن در اختیار کاربران قرار می‌گیرد. ماهیت یک‌طرفه‌ای که بر مقوله انتقال دانش مترتب است با انتقاد مواجه شد و مطالعات اخیر نشان داد که چنین راهبردی نمی‌تواند اثر شایان توجهی در تقویت پذیرش و به‌کارگیری نتایج پژوهش‌های جدید داشته باشد. به‌طور کلی، تفاوت انتقال دانش با ترجمه دانش از این اعتقاد ریشه گرفته است که انتقال دانش به صورت غیرفعال^۲ تضمینی بر به‌کارگیری آن در صحنه عمل نیست و لزوماً تغییر مثبتی در سطح آگاهی و نحوه عملکرد مخاطبان پژوهش ایجاد نخواهد کرد. از سوی دیگر، ترجمه دانش به معنای کاربردی کردن آن، چیزی است که می‌دانیم و فرایندی است که دانش را به عرصه عمل سوق می‌دهد. در واقع بهره‌برداری از دانش، به معنای دریافت دانش توسط گیرنده، درک آن و تأثیر بر کنش گیرنده است (آصف‌زاده و فرزندپور، ۱۳۸۳).

تعریف ترجمه دانش، آن را به مراتب فراتر از در دسترس قرار دادن پژوهش‌ها از طریق مجاری معمولی همچون مجله‌های علمی و بازگویی مطالب در همایش‌ها می‌داند که شامل استخراج پیام‌های اصلی یا مفاهیم اساسی از دل نتایج پژوهش و رساندن آنها به گروه‌های مخاطب مشخص می‌شود. تظاهر مشهود پدیده ترجمه دانش، تغییری است که در سطح آگاهی و نحوه عملکرد دریافت‌کنندگان ایجاد می‌شود و می‌توان این تغییر را ملاک سنجش میزان بهره‌برداری از دانش قرار داد (مجدزاده و همکاران، ۱۳۸۸). برای بررسی چگونگی وضعیت ترجمه دانش و چستی مسائل و موانع آن، باید به چرخه ترجمه دانش توجه شود. بسیاری از مطالعات، ساختارهای مفهومی یا مدل‌هایی را برای ترجمه دانش، انتقال دانش و استفاده از نتایج تحقیقات ارائه کرده‌اند. این مدل‌ها، اصول لازم و همچنین حلقه‌های واسط از تولید دانش تا استفاده از دانش را تبیین می‌کنند. یکی از این مدل‌ها، چرخه ترجمه دانش ابدایی مؤسسه تحقیقات سلامت کاناداست (مؤسسه کانادایی تحقیقات سلامت، ۲۰۰۴).

1. Knowledge transfer
2. Passive

همان‌طور که مشاهده می‌شود، این چرخه از پنج بخش اصلی با عنوان تولید دانش^۱، انتقال دانش، استفاده از پژوهش^۲، انتقال سؤال (تسهیل‌کنندگان)^۳ و بستر دانشگاه^۴ شکل می‌گیرد (شکل ۱).

شکل ۱. چرخه ترجمان دانش برگرفته از مدل ابدایی مؤسسه تحقیقات سلامت کانادا (۲۰۰۴)

چهار بخش اول با یکدیگر ارتباط متقابل دارند. تمام چهار بخش اول و ارتباطات آنها در سایه بخش پنجم، یعنی بستر دانشگاه قرار دارد. هر یک از این بخش‌ها (به غیر از بستر دانشگاه) شامل دو جزء است. در این مدل «ترجمه دانش» به معنای تمام فرایندهای انتقال سؤال یا تسهیل‌کنندگان، تولید دانش، انتقال دانش و استفاده از نتایج پژوهشی توسط تصمیم‌گیران است. چرخه ترجمه دانش نشان می‌دهد چنانچه «انتقال سؤال» یا به بیانی «تسهیل‌کنندگان» ارتباط بین «استفاده‌کنندگان از نتایج پژوهش» و «تولید دانش» را برقرار کند، می‌توان انتظار داشت که چرخه ترجمه دانش مسئولیت خود را به درستی انجام داده است. «انتقال دانش» در این چرخه،

1. Knowledge Creation
2. Research Utilization
3. Knowledge Transfer(Facilitation)
4. Context of University

به معنای فرایندی است که نتایج پژوهشی را به «استفاده‌کنندگان پژوهش» منتقل می‌کند. بنابراین «انتقال پژوهش» لزوماً به معنای «استفاده از نتایج پژوهشی» نیست (صدیقی و همکاران، ۱۳۸۶).

از آنجا که تکمیل چرخه ترجمه دانش، مستلزم استفاده کارآمد از نتایج پژوهش توسط شاغلان صنعت و حرفه است، برای بررسی وضعیت ترجمه دانش حسابداری، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال‌هاست که آیا اهالی جامعه حرفه‌ای حسابداری، به ضرورت انجام پژوهش اعتقاد دارند؟ نمایندگان جامعه حرفه‌ای درباره تداوم روند کنونی تحقیقات دانشگاهی و مشکلات این روند، چه دیدگاهی دارند؟ نمایندگان جامعه حرفه‌ای درباره اثربخشی تحقیقات فعلی و موانع و مشکلات مرتبط با آن، چه دیدگاهی دارند؟ همچنین به منظور شناسایی موانع و مشکلات احتمالی ترجمه دانش در مراحل مختلف چرخه، این سؤال‌ها نیز مد نظر قرار گرفته است: چه موانع و مشکلاتی در ترجمه دانش حسابداری بر حسب «محیط دانشگاه»، «روند تولید دانش حاصل از پژوهش»، «انتقال دانش حاصل از پژوهش» و «استفاده‌کنندگان از نتایج پژوهش» قرار دارد؟ در راه توسعه روابط بین دانشگاه و صنعت چه موانع و مشکلات اجرایی وجود دارد؟

پیشینه تجربی پژوهش

هرساله تحقیقات متعددی در دانشگاه‌ها و سایر مراکز پژوهشی انجام می‌شود؛ اما از نتایج این تحقیقات استفاده بهینه‌ای نمی‌شود. این موضوع، توجه ویژه سراسر دنیا را به ارتقای وضعیت ترجمه دانش حاصل از پژوهش جلب کرد. برخی از مهم‌ترین نوشته‌ها و پژوهش‌ها در زمینه ترجمه دانش در علوم مختلف و بهره‌برداری از آن معرفی می‌شود.

جنسن (۱۹۷۶) در پژوهشی با عنوان «بازتاب‌های تحقیقات حسابداری و مقررات حسابداری» به این نتیجه رسید که عمده تحقیقات حسابداری علمی نیستند؛ زیرا تمرکز این پژوهش‌ها به شدت تعریف شده و هنجاری است.

ایننگا و اشنايدر (۲۰۰۳) طی پژوهشی با عنوان «عدم موفقیت تحقیقات حسابداری به منظور بهبود عملکرد حسابداری» نشان دادند که عمده تحقیقات حسابداری به دلیل نبود تئوری مرجع برای آزمایش و ارزیابی نظریه‌پردازی حسابداری، بی‌اهمیت‌اند و تحقیقات حسابداری به اندازه کافی با نیازهای استفاده‌کنندگان و حسابداران عملی هماهنگ نیست؛ زیرا ارتباط معنادار و سازنده‌ای بین محققان، حسابداران و استفاده‌کنندگان وجود ندارد.

پارکر، گاتری و لینارک (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان «ارتباط بین تحقیقات حسابداری دانشگاهی و عملکرد حرفه‌ای» اذعان داشتند که تحقیقات دانشگاهی حسابداری برای نظام

آموزش عالی، حرفه و ناشران، اهمیت دارد؛ با این حال اثر آن بر آموزش، عمل حرفه‌ای و جامعه، مسئله‌ای است که به‌شدت نیاز به بحث دارد.

بارت (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان «تحقیقات حسابداری مالی، عملکرد و پاسخگویی» با هدف تأمل در اهمیت تحقیقات حسابداری در حمایت از پاسخگویی و بهبود عملکرد، پیشنهاد کرد که یکی از هدف‌های دانشگاهیان باید پژوهش با انگیزه تقویت بخش حرفه‌ای حسابداری باشد تا تحقیقات بتواند در جهت بهبود پاسخگویی گام بردارد و در نتیجه آن، کیفیت تصمیم‌گیری مالی ارتقا یابد.

اعتمادی و فخاری (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان «تیین نیازها و اولویت‌های تحقیقاتی حسابداری: ارائه الگوی جهت همسویی تحقیقات، آموزش و عمل» به‌کمک نظرخواهی از نمایندگان گروه‌های تئوری و عملی دریافتند که بین دیدگاه‌های نمایندگان این دو گروه درباره اولویت‌های تحقیقاتی، تفاوت زیادی وجود دارد. همچنین یافته‌ها نشان داد رابطه معناداری بین تحقیقات انجام‌شده و اولویت‌های مطرح‌شده افراد حرفه‌ای وجود ندارد و این گویای شکاف بین تحقیقات دانشگاهی و نیازهای عملی است.

جعفرنژاد، مهدوی و خالقی (۱۳۸۴) نیز در پژوهشی با عنوان «بررسی موانع و راهکارهای توسعه روابط متقابل صنعت و دانشگاه در ایران» به‌کمک نظرخواهی از استادان دانشگاهی و مدیران بخش صنعت، چندین مانع مهم توسعه روابط متقابل صنعت و دانشگاه در ایران را شناسایی کردند.

پورنقی و نعمتی انارکی (۱۹۹۳) به شناسایی روند پژوهش در زمینه ترجمه دانش در دو حوزه پزشکی و غیرپزشکی پرداختند. آنها با تحلیل محتوای مقالات موجود در چهار پایگاه اطلاعاتی منتخب، شامل ساینس دایرکت، اریک، تیلور و فرانسیس و امرالد از ۱۹۸۵ تا ۲۰۱۳ دریافتند که پایگاه اطلاعاتی ساینس دایرکت با ۱۱۵ مقاله از کل (۱۵۲)، با بیشترین مطالب مرتبط در خصوص ترجمه دانش و نیز بیشترین مقاله (۹۲) در حوزه پزشکی پیشرو است. با گذشت نزدیک به سه دهه از آغاز انتشار، مقاله‌های این حوزه روند صعودی داشتند. در حوزه پزشکی، موضوعات مرتبط با ترجمه دانش، شامل بیماری‌ها، سلامت، آموزش استانداردها و پزشکی مبتنی بر شواهد بود و حوزه غیرپزشکی موضوعاتی چون نظام‌های رایانه‌ای، آموزش، هستی‌شناسی و مدیریت دانش را دربرداشت. یافته‌های آنان نشان داد توجه به بحث ترجمه دانش رو به رشد است و با وجود قدمت بیشتری که در حوزه پزشکی دارد، محققان و پژوهشگران سایر علوم نیز به آن علاقه‌مند شده‌اند و در سال‌های اخیر مقالات تخصصی در این زمینه افزایش یافته است. از این رو، ترجمه دانش در همه علوم قابل رشد و پیگیری است و می‌توان از قابلیت‌های ترجمه دانش

برای کاربردی کردن مدیریت دانش در علوم مختلف بهره برد. از جمله علمی که تاکنون در مقالات خارجی و ایرانی به موضوع ترجمه دانش توجه نشده، حسابداری است که در این پژوهش به بررسی آن پرداخته می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، دو پرسشنامه است که با توجه به مبانی نظری و فرایند چرخه ترجمه دانش، تهیه شده‌اند. پرسشنامه اول مربوط به نمایندگان گروه نظری (تولیدکنندگان دانش) یا به بیانی، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌هاست. پرسشنامه یادشده در دو بخش سؤال‌های جمعیت‌شناختی و سؤال‌های تخصصی تدوین شده است. سؤال‌های تخصصی با محورهای شناسایی موانع و مشکلات ترجمه دانش حسابداری بر حسب «محیط دانشگاه»، «روند تولید دانش حاصل از پژوهش»، «انتقال دانش حاصل از پژوهش»، «استفاده‌کنندگان از نتایج پژوهش» و شناسایی موانع توسعه روابط بین دانشگاه و صنعت و همچنین شناسایی اولویت‌های تحقیقاتی حسابداری است.

پرسشنامه دوم مربوط به نمایندگان گروه عملی (استفاده‌کنندگان از دانش) یا به بیانی، اعضای جامعه حرفه‌ای است. سؤال‌های این پرسشنامه نیز در دو بخش جمعیت‌شناختی و تخصصی مطرح شده است. سؤال‌های تخصصی، نظرخواهی درباره تداوم روند کنونی تحقیقات دانشگاهی و اثربخشی این تحقیقات در رفع نیازهای حرفه و صنعت و موانع توسعه روابط بین دانشگاه و صنعت را دربردارد. مقیاس پاسخگویی به این پرسشنامه‌ها با استفاده از مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ در نوسان است.

جامعه آماری این پژوهش اعضای هیئت علمی حسابداری دانشگاه‌های دولتی به تعداد ۱۶۶ نفر (طبق آمار ارائه‌شده مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) و اعضای جامعه حرفه‌ای شامل مدیران مالی یا حساب‌برسان شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران به تعداد ۳۱۳ نفر (طبق آخرین آمار ارائه‌شده از سازمان بورس و اوراق بهادار تهران) است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شد. بر این اساس، حجم نمونه برای گروه اول برابر با ۶۱ نفر و برای گروه دوم ۷۳ نفر به‌دست آمد.

قلمرو زمانی پژوهش سال ۱۳۹۳ است که طی چهار ماه و در سه مرحله، پرسشنامه‌ها در اختیار نمایندگان هر دو گروه قرار گرفت و در نهایت ۷۹ پرسشنامه از گروه نظری و ۷۰ پرسشنامه از گروه عملی جمع‌آوری شد. برای اطمینان از روایی پرسشنامه‌ها و به‌منظور بهره‌مندی از نظر متخصصان و صاحب‌نظران، پرسشنامه‌های اولیه پس از تدوین، در اختیار

تعدادی از متخصصان و صاحب نظران قرار گرفت و بر اساس پیشنهادهای متخصصان، پرسشنامه‌ها بار دیگر بررسی و نهایی شدند. به منظور بررسی پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج آن در جدول‌های ۱ و ۲ درج شده است.

همان گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر ۰/۹۲۳ است. همچنین مقدار آلفا برای هر یک از سه بخش مربوط به پرسشنامه نمایندگان گروه عملی بین ۰/۶۰۷ تا ۰/۸۵۶ به دست آمد. پایین تر بودن مقدار آلفای بخش «ناموافق با روند کنونی تحقیقات دانشگاهی»، می‌تواند به دلیل تعداد کم سؤال‌های این بخش باشد. در مجموع می‌توان گفت این پرسشنامه برای بررسی نظر نمایندگان گروه عملی پایایی مطلوبی دارد. همچنین در جدول ۲ مشاهده می‌شود که مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر ۰/۹۴۴ و برای همه زیربخش‌های پرسشنامه بیشتر از ۰/۸ است که نشان دهنده پایایی مطلوب پرسشنامه به منظور بررسی نظر نمایندگان گروه نظری است.

جدول ۱. پایایی پرسشنامه نمایندگان گروه عملی

ضریب آلفا	تعداد سؤال‌ها	
۰/۹۲۳	۲۸	کل پرسشنامه
۰/۶۰۷	۴	ناموافق با روند کنونی تحقیقات دانشگاهی
۰/۸۴۷	۱۰	اثر بخش نبودن تحقیقات دانشگاهی کنونی
۰/۸۵۶	۱۴	موانع توسعه روابط دانشگاه و صنعت

جدول ۲. پایایی پرسشنامه نمایندگان گروه نظری

ضریب آلفا	تعداد سؤال‌ها	
۰/۹۴۴	۴۸	کل پرسشنامه
۰/۸۷۶	۸	محیط دانشگاه
۰/۸۳۷	۱۱	روند تولید دانش حاصل از پژوهش
۰/۸۸۵	۱۰	انتقال دانش حاصل از پژوهش
۰/۸۳۱	۸	استفاده کنندگان از نتایج پژوهش
۰/۸۶۶	۱۱	موانع توسعه رابطه دانشگاه و صنعت

در بخش آمار استنباطی، ابتدا برای بررسی نرمال بودن داده‌ها، آزمون کولموگروف - اسمیرنوف اجرا شد که نتایج حاکی از غیرنرمال بودن همه داده‌ها بود؛ اما از آنجا که بر اساس قضیه حد مرکزی، توزیع تعداد نمونه‌های بیشتر از ۳۰ نرمال فرض خواهد شد، برای آزمون معناداری برابری پاسخ‌های موافق و مخالف به سؤال‌ها، یا به بیانی آزمون فرض مقایسه میانگین نمونه با عدد ۳، آزمون t تک‌نمونه‌ای به اجرا درآمد؛ سپس به منظور بررسی میزان موافقت پاسخگویان با هر گویه، از ضریب توافق داوران (لیدی و ارمرو، ۲۰۰۱) استفاده شد. شیوه تصمیم‌گیری با استفاده از این ضریب توافق به این صورت است؛ بین صفر تا ۰/۳۳ نشان‌دهنده توافق کم، بین ۰/۳۴ تا ۰/۶۷ دال بر توافق نسبی و دامنه ۰/۶۸ و بیشتر بیان‌کننده توافق زیاد. همچنین به منظور مقایسه نظرهای هر دو گروه، آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل اجرا شد. تحلیل‌های آماری در نسخه ۲۲ نرم‌افزار SPSS انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

با توجه به آنچه از نظرخواهی گروه عملی جمع‌آوری شد، بیش از ۹۴ درصد از اعضای این گروه به ضرورت انجام تحقیقات حسابداری اعتقاد دارند؛ این در حالیست که بیش از ۹۱ درصد از آنها با روند کنونی انجام تحقیقات موافق نیستند. سطوح معناداری آماره t و ضرایب توافق بالای ۰/۷۰ در جدول ۳، دلایل مخالفت آنها را با روند کنونی تحقیقات دانشگاهی نشان می‌دهد. همچنین ۸۳ درصد از پاسخ‌دهندگان گروه عملی معتقدند که تحقیقاتی که هم‌اکنون در دانشگاه‌ها انجام می‌شود، برای حل مشکلات و پاسخگویی به نیازهای حرفه، اثربخشی لازم را ندارد. نتایج مندرج در جدول ۴ دلایل اثربخش نبودن تحقیقات دانشگاهی را از دید این گروه نشان می‌دهد.

جدول ۳. دلایل موافق نبودن نمایندگان گروه عملی با روند کنونی تحقیقات دانشگاهی

مانع	میانگین	سطح معناداری	آماره t	میزان توافق
برقرار نبودن ارتباط مستمر بین دانشگاه و صنعت	۴/۶۳	۰/۰۰۰	۱۹/۸۶	۰/۸۳
شناسایی نشدن نیازهای تحقیقاتی توسط پژوهشگران	۴/۲۴	۰/۰۰۰	۱۴/۱۳	۰/۸۱
مشخص نبودن متولی تحقیقات	۴/۲۵	۰/۰۰۰	۱۳/۲۳	۰/۷۸
طولانی بودن زمان اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در دانشگاه‌ها	۳/۵۹	۰/۰۰۰	۳/۸۶	۰/۷۷

جدول ۴. دلایل اثربخش نبودن تحقیقات دانشگاهی از دید نمایندگان گروه عملی

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
-/۸۴	۱۳/۵۵	-/۰۰۰	۴/۳۶	ضعف مراجع و نهادهای حرفه‌ای در هدایت و راهبری اولویت‌های تحقیقاتی
-/۸۳	۱۱/۵۷	-/۰۰۰	۴/۳۱	کاربردی نبودن و انطباق نداشتن با نیاز صنعت تحقیقات
-/۸۳	۱۲/۴۸	-/۰۰۰	۴/۳۱	از هم گسیختگی و مستمر نبودن تحقیقات
-/۸۱	۹/۹۳	-/۰۰۰	۴/۲۶	قابل اتکانبودن نتایج تحقیقات
-/۸۱	۱۱/۱۲	-/۰۰۰	۴/۲۲	برگزار نکردن نشست‌های منظم برای تبادل نظر به منظور شناسایی اولویت‌های تحقیقاتی سازمان‌های استفاده کننده از پژوهش
-/۸۰	۹/۷۸	-/۰۰۰	۴/۱۹	اعلام نکردن زمینه‌ها و ظرفیت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به سازمان‌های استفاده کننده از این پژوهش‌ها
-/۷۹	۱۰/۸۷	-/۰۰۰	۴/۱۷	نبود شیوه‌نامه یا فرایندی که مشخص کند نتایج کدامیک از پژوهش‌ها، باید به گروه‌های مخاطب انتقال یابد.
-/۷۴	۶/۸۴	-/۰۰۰	۳/۹۷	نوآور و بدیع نبودن تحقیقات
-/۷۴	۷/۷	-/۰۰۰	۳/۹۷	نبود بانک‌های اطلاعاتی از مشخصات پژوهشگران و توانمندی‌های آنها
-/۷۱	۵/۹۳	-/۰۰۰	۳/۸۳	به نتیجه نرسیدن طرح‌های پژوهشی و کاربردی در زمان مفید

با توجه به دلایلی که نمایندگان گروه عملی برای اثربخش نبودن تحقیقات دانشگاهی بیان کردند، نبود ارتباط بین دانشگاه و صنعت، علت زیربنایی شناسایی شد که موانع آن از گروه عملی سؤال شد. سطح معناداری آماره t و میزان توافق پاسخ‌دهندگان گروه عملی در جدول ۵، موانع و مشکلات مؤثر در توسعه ارتباط بین دانشگاه و صنعت را نشان می‌دهد.

جدول ۵. موانع مؤثر بر ارتباط بین دانشگاه و صنعت از دید نمایندگان گروه عملی

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
۰/۸۸	۲۱/۷۲	۰/۰۰۰	۴/۵۱	نبود ارتباط منسجم و منطقی بین دانشگاه‌ها، مؤسسه‌های تحقیقاتی و صنایع و به‌طور کلی واحدهای تولیدی
۰/۸۵	۱۵/۷۴	۰/۰۰۰	۴/۴۱	کمبود سازماندهی مناسب در دانشگاه برای ارائه خدمات فنی و مشاوره‌ای به صنایع موجود
۰/۸۴	۱۷/۸	۰/۰۰۰	۴/۳۶	کمبود بستر مناسب برای شکل‌گیری و رشد تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای
۰/۸۳	۱۵/۸	۰/۰۰۰	۴/۳	نارسایی در ایجاد بانک‌های اطلاعاتی از طرح‌های تحقیقاتی مشترک بین صنعت و دانشگاه
۰/۸۳	۱۵/۹	۰/۰۰۰	۴/۳۱	بی‌اعتمادی بخش صنعت به کاربردی‌بودن تحقیقات دانشگاهی
۰/۸۲	۱۳/۱۳	۰/۰۰۰	۴/۲۹	کمبود بودجه، مقررات دست و پاگیر مالی و اداری، کم‌توجهی به محققان و مشخص‌نبودن سیاست‌ها و اولویت‌های تحقیقاتی
۰/۸۲	۱۱/۹۱	۰/۰۰۰	۴/۲۹	مقاومت مدیران در برابر تغییرات و پایبندی آنها به عادات، تصمیمات و رفتار گذشته
۰/۸۲	۱۵/۲۶	۰/۰۰۰	۴/۲۹	ناآشنایی صنایع از پتانسیل دانشگاه‌ها
۰/۸۱	۱۶/۰۳	۰/۰۰۰	۴/۲۳	نبود سیاست‌گذاری مشخص و متمرکز در امر پژوهش و نداشتن تمرکز در اجرای آنها
۰/۸۱	۱۳/۴۴	۰/۰۰۰	۴/۲۳	ارزشیابی‌نکردن تأثیر یافته‌های پژوهشی
۰/۸۱	۱۴/۲۲	۰/۰۰۰	۴/۲۴	بهره‌نبردن از ابزارهای انگیزشی برای ترغیب مدیران صنایع در به‌کارگیری نتایج تحقیقات دانشگاهی
۰/۸۱	۱۱/۵۳	۰/۰۰۰	۴/۲۶	درک نادرست دانشگاهیان از عملیات داخلی صنایع
۰/۸۰	۱۱/۵۹	۰/۰۰۰	۴/۱۹	ناکافی‌بودن آگاهی دانشگاهیان از نقش‌های صنایع سازمانی
۰/۷۹	۱۱/۷۶	۰/۰۰۰	۴/۱۷	ناکافی‌بودن هسته‌های تحقیق و توسعه در صنایع کشور

نتایج آزمون t و میزان توافق گروه نظری درباره موانع ترجمه دانش حسابداری به تفکیک در سطوح «محیط دانشگاه»، «تولید دانش حاصل از پژوهش»، «روند انتقال دانش»، «استفاده‌کنندگان از نتایج پژوهش» و «ارتباط صنعت و دانشگاه»، در جدول‌های ۶ تا ۱۰ ارائه شده است.

جدول ۶. موانع ترجمه دانش حسابداری بر حسب «محیط دانشگاه»

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
۰/۸۴	۱۵/۳۴	۰/۰۰۰	۴/۳۴	مشخص نبودن سیستم ارتباطی مناسب بین دانشگاه‌ها و صنعت
۰/۸۲	۱۰/۷۶	۰/۰۰۰	۴/۲۹	تقدم کمیت بر کیفیت فعالیت‌های آموزشی پژوهشی در دانشگاه
۰/۸۰	۱۳/۱۹	۰/۰۰۰	۴/۱۹	نداشتن سیستم ارزیابی و انگیزشی مناسب انتقال دانش حاصل از پژوهش
۰/۷۹	۱۱/۶۶	۰/۰۰۰	۴/۱۵	ضعف پایگاه‌های داده انباشت دانش تحقیقات دانشگاهی
۰/۷۵	۷/۸۵	۰/۰۰۰	۴	رویکرد تئوریک و غیر کاربردی آموزش دانشگاهی برای تربیت پژوهشگران
۰/۷۳	۹/۱۴	۰/۰۰۰	۳/۹۴	برخوردار نبودن از قوانین مناسب برای حفظ حقوق معنوی افراد
۰/۷۱	۷/۰۴	۰/۰۰۰	۳/۸۳	بی‌توجهی به برگزاری سمینار و کارگاه‌های حرفه‌ای در سیستم آموزشی به‌منظور هدایت استاد و دانشجو به سمت پژوهش
۰/۶۳	۳/۷۳	۰/۰۰۰	۳/۵۱	توجه ناکافی به مهارت‌های حرفه‌ای لازم در انتخاب هیئت علمی

جدول ۷. موانع ترجمه دانش حسابداری بر حسب «تولید دانش حاصل از پژوهش»

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
۰/۸۱	۱۲/۴	۰/۰۰۰	۴/۲۵	نبود انگیزه علمی در پژوهشگران (صرفاً ارتقای شغلی یا اخذ مدرک)
۰/۸۰	۱۳/۸۶	۰/۰۰۰	۴/۲۱	محقق محوری بودن پژوهش‌ها و بی‌تناسبی آنها با اولویت‌ها و نیازهای مصرف‌کنندگان
۰/۷۵	۹/۰۷	۰/۰۰۰	۳/۹۹	توصیفی و تکراری بودن اغلب مطالعات
۰/۷۴	۸/۷۸	۰/۰۰۰	۳/۹۷	نداشتن انگیزه یا مهارت پژوهشگران در امر پژوهش
۰/۷۴	۹/۶۸	۰/۰۰۰	۳/۹۶	ناآشنایی پژوهشگران با روش‌های انتقال دانش
۰/۷۳	۸/۷۸	۰/۰۰۰	۳/۹۱	پراکندگی و منسجم نبودن اغلب پژوهش‌ها
۰/۷۱	۹/۰۴	۰/۰۰۰	۳/۸۵	نداشتن شناخت از مخاطبان پژوهش و محدودیت در اطلاعات لازم برای پژوهش
۰/۶۷	۵/۶۲	۰/۰۰۰	۳/۶۸	نداشتن وقت کافی برای انتشار و انتقال دانش حاصل از پژوهش (داشتن مسئولیت‌های آموزشی یا اجرایی)
۰/۶۷	۶/۱۹	۰/۰۰۰	۳/۶۸	بی‌اعتمادی متقابل بین افراد (استاد و دانشجو- پژوهشگران - سازمان‌ها)
۰/۶۶	۵/۸۶	۰/۰۰۰	۳/۶۶	ضروری‌ندانستن انتقال دانش حاصل از پژوهش
۰/۶۱	۳/۷۲	۰/۰۰۱	۳/۴۴	ناآگاهی پژوهشگران از لزوم انتقال دانش حاصل از پژوهش

جدول ۸. موانع ترجمه دانش حسابداری بر حسب «روند انتقال دانش حاصل از پژوهش»

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
۰/۸۰	۱۵/۶۱	۰/۰۰۰	۴/۲۱	وجود مشکلات در زیرساخت انتقال دانش، مانند نداشتن بانک اطلاعاتی مناسب برای دسترسی به نتایج پژوهش‌ها
۰/۷۶	۱۱/۶۲	۰/۰۰۰	۴/۰۲	نبود ارتباط منسجم بین تولیدکننده و مصرف‌کننده دانش
۰/۷۶	۱۰/۸۵	۰/۰۰۰	۴/۰۵	نامشخص بودن اولویت‌های پژوهشی بر اساس نیاز مصرف‌کنندگان
۰/۷۶	۱۰/۲۹	۰/۰۰۰	۴/۰۲	نبود سازوکاری برای رتبه‌بندی مطلوب در ارزیابی کیفیت مقاله‌های منتشرشده در مجله‌های تخصصی
۰/۷۲	۷/۰۶	۰/۰۰۰	۳/۸۶	نبود معیارهای منطقی در پذیرش یا رد مقاله‌ها
۰/۶۸	۶/۲۹	۰/۰۰۰	۳/۷۳	به‌روز نبودن انتشار نتایج پژوهش‌ها
۰/۶۷	۶/۴۵	۰/۰۰۰	۳/۶۸	انتشار نتایج از طرق نامناسب
۰/۶۶	۵/۴۶	۰/۰۰۰	۳/۶۵	تعداد کم داوران آشنا با موضوع مربوطه
۰/۶۳	۳/۸۶	۰/۰۰۰	۳/۵۱	محدودیت پذیرش و انتشار مقاله به دلیل تعداد اندک مجله‌های تخصصی
۰/۶۰	۳/۳۶	۰/۰۰۱	۳/۳۸	غیرالکترونیکی و روان نبودن سیستم پذیرش و بررسی مقاله‌ها از پژوهش

جدول ۹. موانع ترجمه دانش حسابداری بر حسب «استفاده‌کنندگان از نتایج پژوهش»

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
۰/۸۳	۱۶/۸۹	۰/۰۰۰	۴/۳	بی‌اعتمادی به نتایج پژوهش به دلیل فاصله بین علم و مهارت حرفه‌ای
۰/۸۱	۱۵/۲۶	۰/۰۰۰	۴/۲۳	ضعف ساختارهای مدیریتی و احساس بی‌نیازی به پژوهش در تصمیم‌گیری
۰/۷۸	۱۱/۵۴	۰/۰۰۰	۴/۱۳	مهارت ناکافی سیاست‌گذاران برای تجزیه و تحلیل و استفاده از نتایج پژوهش
۰/۷۷	۱۳/۴۵	۰/۰۰۰	۴/۰۹	نبود نیازسنجی و شناخت چالش‌های سازمان به منظور انجام تحقیق
۰/۷۷	۱۰/۹۵	۰/۰۰۰	۴/۰۸	نبود زیرساخت انباشت دانش، مانند بانک اطلاعاتی مناسب برای ارزیابی و دسترسی به نتایج پژوهش‌ها
۰/۷۲	۸/۸۳	۰/۰۰۰	۳/۸۹	ضعف اسناد بالادستی سازمان
۰/۷۱	۸/۴۴	۰/۰۰۰	۳/۸۵	مشارکت نکردن مصرف‌کنندگان در فرایند تحقیق
۰/۶۳	۴/۷۸	۰/۰۰۰	۳/۵۳	تعارض منافع بین سفارش‌دهندگان و پژوهشگران

جدول ۱۰. موانع مؤثر بر ارتباط بین دانشگاه و صنعت از دید نمایندگان گروه نظری

میزان توافق	آماره t	سطح معناداری	میانگین	مانع
۰/۸۱	۸/۳۵	۰/۰۰۰	۴/۲۴	نداشتن ارتباط منسجم و منطقی بین دانشگاه‌ها، مؤسسه‌های تحقیقاتی و صنایع و به‌طور کلی واحدهای تولیدی
۰/۸۱	۱۲/۹۶	۰/۰۰۰	۴/۲۴	مقاومت مدیران در برابر تغییرات و پابندی آنها به عادات، تصمیمات و رفتار گذشته
۰/۸۰	۱۲/۶	۰/۰۰۰	۴/۲۱	کمبود بودجه، مقررات دست و پاگیر مالی و اداری، کم‌توجهی به محققان و مشخص نبودن سیاست‌ها و اولویت‌های تحقیقاتی
۰/۸۰	۱۳	۰/۰۰۰	۴/۲	بی‌اعتمادی بخش صنعت به کاربردی‌بودن تحقیقات دانشگاهی
۰/۷۹	۱۴/۶۳	۰/۰۰۰	۴/۱۵	بهره‌نبردن از ابزارهای انگیزشی برای ترغیب مدیران صنایع در به‌کارگیری نتایج تحقیقات دانشگاهی
۰/۷۸	۱۲/۹۴	۰/۰۰۰	۴/۱۳	نبود سازماندهی مناسب در دانشگاه برای ارائه خدمات فنی و مشاوره‌ای به صنایع موجود
۰/۷۷	۱۳/۱۰	۰/۰۰۰	۴/۰۸	نبود سیاست‌گذاری مشخص و متمرکز در امر پژوهش و تمرکز نکردن در اجرای آنها
۰/۷۷	۱۳/۴۳	۰/۰۰۰	۴/۰۸	ارزشیابی نکردن تأثیر یافته‌های پژوهشی
۰/۷۷	۱۳/۰۹	۰/۰۰۰	۴/۰۶	نارسایی در ایجاد بانک‌های اطلاعاتی از طرح‌های تحقیقاتی مشترک بین صنعت و دانشگاه
۰/۷۶	۱۱/۹۳	۰/۰۰۰	۵/۰۵	ناکافی بودن هسته‌های تحقیق و توسعه در صنایع کشور
۰/۷۵	۸/۹۵	۰/۰۰۰	۳/۹۹	ناآشنایی صنایع از پتانسیل دانشگاه‌ها

از آنجا که در جدول‌های ۶ تا ۱۰ سطح معناداری آماره t برای تمام موانع یادشده کمتر از ۰/۰۵ است، فرض معناداری برابری پاسخ‌های موافق و مخالف رد می‌شود و با توجه به میانگین داده‌ها و ضرایب توافق محاسبه‌شده، می‌توان نتیجه گرفت که اغلب پاسخگویان در خصوص وجود موانع فوق برای ترجمه دانش حسابداری، هم‌عقیده بودند.

برای شناسایی اولویت تحقیقات، به‌منظور دستیابی به جمع‌بندی کلی در خصوص اولویت‌هایی که پاسخ‌دهندگان برای شاخص‌ها مشخص کردند، از میانگین موزون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱۱ نشان داده شده است. این میانگین می‌تواند عددی بین ۱ تا ۵ باشد، هرچه این عدد کوچک‌تر باشد، نشان‌دهنده اولویت بیشتر آن است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، از دید استادان «کاربردی‌بودن نتایج تحقیقات برای شرکت‌ها و مؤسسه‌ها» بیشترین اولویت تحقیقاتی را به خود اختصاص داده است.

جدول ۱۱. میانگین موزون اولویت‌های تحقیقاتی از دید نمایندگان گروه نظری

شاخص‌ها	میانگین موزون اولویت‌ها
کاربردی بودن نتایج تحقیقات برای شرکت‌ها و مؤسسه‌ها	۲/۱۳
نیاز فعلی جامعه حسابداری به تدوین اصول و استانداردهای حسابداری	۲/۸۱
ارتباط با توسعه اقتصادی و اهمیت حسابداری در محاسبه درآمد ملی	۲/۹۷
استقلال و افزایش توان علمی	۳/۲۸
اشتغال، رفاه و موضوعات شغلی حسابداران	۳/۴۷

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌ها، پژوهش‌هایی که هم‌اکنون در دانشگاه‌ها اجرا می‌شود، برای حل مشکلات و پاسخگویی به نیازهای حرفه، اثربخشی لازم را ندارد. این نتایج با یافته‌های ایننگا و اشنایدن (۲۰۰۵)، پارکر (۲۰۱۱) و اعتمادی و فخاری (۱۳۸۳) همخوانی دارد. از سوی دیگر، محققان دانشگاهی از موانع ترجمه دانش حسابداری سخن گفتند. بر اساس یافته‌ها، چرخه ترجمه دانش در هر یک از بخش‌های انتقال سؤال یا تسهیل‌کنندگان، تولید دانش، انتقال دانش و استفاده از نتایج پژوهشی توسط تصمیم‌گیران، به‌درستی عمل نکرده و این مسئله به گسست بین پژوهش‌ها و عملکردها منجر شده است. این نتیجه با یافته‌های جعفرنژاد و همکارانش (۱۳۸۴) همخوانی دارد. در ادامه، مطابق نتایج پژوهش به برخی از دلایل اصلی این گسست و کمبودهای چرخه ترجمه دانش حسابداری، به‌ویژه در بخش تسهیل‌کنندگان که در این چرخه نقش اساسی دارد، اشاره می‌شود:

الف) شناسایی نیازهای استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری و برآورده کردن آنها و همچنین انجام تحقیقات بنیادی و سازمان‌یافته، مهم‌ترین عامل پیشرفت دانش حسابداری است. از سوی دیگر، وجود برخی مشکلات عملیاتی به اقتضای محیط و وضعیت حاکم بر نظام مالی سازمان‌ها، موجب طرح ضرورت تحقیقات کاربردی می‌شود. در این میان، میزان تعامل و همراهی مدیران در ارائه اطلاعات، مشارکت در اجرای پژوهش و بهره‌مندی از نتایج آن، شاه‌کلید بسترسازی تحقیقات است. نتایج پژوهش حاکی از مقاومت عمده مدیران سازمان‌های ایرانی در برابر تغییرات و علاقه‌مندی آنها به تداوم رفتار گذشته است. نبود هسته و تقاضای تحقیقات حسابداری در سازمان‌ها، این گفته را تأیید می‌کند. از این رو، عمده پژوهش‌هایی که در ایران در زمینه حسابداری اجرا شده، به‌دلیل نداشتن دسترسی کامل به اطلاعات، نوآوری ندارند یا با محدودیت

تحقیقاتی همراه‌اند. این مشکل سبب شده است گروه نظری به انجام تحقیقات کاربردی تمایلی نداشته باشند.

ب) شرط بسط و توسعه دانش، حمایت از تمام لایه‌های تأثیرگذار بر آن است. یکی از این لایه‌ها، مقررات و الزامات قانونی درون‌سازمانی و برون‌سازمانی است. خوشبختانه در برنامه پنجم توسعه و برخی از سیاست‌های ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری (از جمله در حوزه اقتصاد مقاومتی) به ضرورت تغییرات اساسی در نظام مالی سازمان‌ها اشاره شده است. بر این اساس، اهمیت قوانین بالادستی و ملی در ارتقای دانش و تحقیقات حسابداری چشمگیر شده است، اما تدوین‌شدن مقررات یا دستورالعمل‌های داخلی هم‌راستا و نیز حساسیت زیاد اطلاعات حسابداری در درون سازمان‌ها، مانع حرکت جدی در این حوزه می‌شود. نتایج پژوهش ضمن تأیید این مطلب، حاکی از حمایت ناکافی مقررات مالی و اداری سازمان‌ها از تحقیقات حسابداری است.

ج) نتایج پژوهش حاکی از این است که بی‌اعتمادی و نداشتن انگیزه کافی به تحقیقات دانشگاهی در مدیران صنعت، یکی دیگر از موانع توسعه ارتباط دانشگاه و صنعت است. به دلیل فاصله علم و مهارت حرفه‌ای، بین جوامع حرفه‌ای و دانشگاهی، اعتماد متقابل وجود ندارد. شاغلان در حرفه، دلایلی برای نادیده‌گرفتن نتایج تحقیقات دانشگاهی آورده‌اند. در واقع گروه نظری (محققان) و شاغلان حرفه (استفاده‌کنندگان)، علایق و منافع متضادی دارند. در این خصوص به چهار مورد می‌توان اشاره کرد: ۱. معمولاً شاغلان حرفه، خواستار تحقیقات کوتاه‌مدت‌اند تا بتوانند به سرعت نتایج آن را در حل مشکلات و نیازهای حرفه به کار برند. گروه عملی، فرایند بسیاری از تحقیقات علمی را طولانی می‌دانند و معتقدند این‌گونه تحقیقات برای حل مشکلات کوتاه‌مدت نامربوط است. از سوی دیگر، به دلیل نبود قوانین مناسب برای حفظ حقوق معنوی افراد، دسترسی به نتایج پژوهش با تأخیر انجام می‌پذیرد. یکی از شرایط ایده‌آل در ترجمه دانش، انتقال به موقع نتایج پژوهش است. انتقال نتایج بدون رضایت فردی و رعایت حقوق معنوی، امری غیراخلاقی به شمار می‌رود، اما در عین حال ممکن است انتشار زودهنگام نتایج نیز ضروری باشد. یکی از دلایلی که گاهی موجب می‌شود پژوهشگران نتایج مطالعات خود را در زمان مناسب در اختیار گروه مخاطب قرار ندهند، طولانی‌بودن روند پذیرش مقاله و نگرانی سوءاستفاده از چاپ نتایج پژوهش و رعایت نکردن حق مالکیت معنوی پژوهشگر در روند انتقال نتایج پژوهش است. ۲. شاغلان در حرفه معتقدند که محققان بیش از حد به اثبات رابطه‌های موجود در «ادبیات حسابداری» توجه و تمرکز می‌کنند. از دیدگاه شاغلان، پژوهش باید در نهایت اختصار و وضوح نوشته شود و بتوان آن را با واقعیت‌های بیرونی منطبق کرد. در حالیکه تأکید و توجه دانشگاهیان بر ارتقای دوره‌های دانشگاهی و ایجاد اعتبار حرفه‌ای بر مبنای مقاله‌های منتشر شده است. گروه نظری معتقدند از آنجا

که حرفه‌ای‌ها علاقه‌مند به بحث یا تهدید وضعیت موجود خود نیستند، اطلاعات شرکت را از محققان دریغ می‌کنند و در این صورت بدیهی است که بدون در اختیار داشتن داده‌های صحیح و واقعی، اجرای پژوهش کاربردی به‌منظور رفع نیازها، امکان‌پذیر نیست. ۳. از آنجا که سازوکار رتبه‌بندی مطلوبی برای ارزیابی کیفیت مقاله‌ها در مرحله پذیرش و چاپ و نیز امتیازبندی ارتقای علمی گروه نظری وجود ندارد و پژوهش‌های کاربردی برای انتقال دانش، از نظر ارزش و امتیاز تفاوت چندانی با سایر پژوهش‌ها ندارند، دانشگاهیان اغلب برای اجرای پژوهش‌های کاربردی و باکیفیت، انگیزه چندانی ندارند و برای کمیت تعداد مقاله‌های منتشر شده خود بیشتر از نوع و کیفیت و یافته‌های پژوهش یا کاربرد نتایج، اهمیت قائل‌اند. ۴. به دلیل وجود رویکرد علمی و غیرکاربردی آموزش دانشگاهی برای تربیت پژوهشگران و نبود مهارت‌های حرفه‌ای لازم در اجرای پژوهش‌های کاربردی در بسیاری از اعضای گروه نظری و همچنین کمبود وقت برای انتشار و انتقال دانش حاصل از پژوهش، به دلیل مسئولیت‌های اجرایی علاوه بر تدریس، پژوهشگران دانشگاهی معمولاً انگیزه و اشتیاق لازم برای اجرای پژوهش‌های کاربردی را ندارند.

د) مشکل دیگری که با توجه به نتایج پژوهش می‌توان به آن اشاره کرد، این است که بین پژوهشگران و شاغلان در حرفه، مشکل ارتباطی جدی وجود دارد و دلیل آن، نبود نشست‌های گروهی مشترک (در قالب ارتباط صنعت و دانشگاه) و همچنین ضعف پایگاه‌های اطلاعاتی مناسب (در خصوص نیازهای تحقیقاتی سازمان‌ها و پایگاه‌های انباشت تحقیقات دانشگاهی) است. این نقص به نبود تعامل مناسب بین دو گروه در نیازسنجی پژوهش و اجرای آن منجر شده است.

پیشنهادها

با توجه به شناسایی موانع ترجمه دانش در یافته‌های پژوهش حاضر، رفع آنها زمینه تعامل صنعت و دانشگاه و بستر استفاده از نتایج تحقیقات حسابداری در حرفه را فراهم می‌آورد. به‌منظور رفع این موانع به چند نکته مهم برگرفته از یافته‌های پژوهش، اشاره می‌شود:

۱. عملیاتی کردن بستر حمایتی در سازمان‌ها (حمایت از پروژه‌ها و پایان‌نامه‌ها) به‌منظور ارائه داده‌های تحقیقاتی به پژوهشگران حسابداری و الزام به استفاده از نتایج پژوهش در سازمان؛
۲. ایجاد بستر مقرراتی لازم در مشارکت کارشناسان و مدیران سازمان‌ها در اجرای پروژه‌ها و پژوهش‌های حسابداری در آن سازمان، از طریق تشکیل تیم مشترک تحقیقاتی با پژوهشگران دانشگاهی، به‌منظور انتقال و انباشت دانش به سازمان؛
۳. ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی مناسب در صنعت و دانشگاه در شناخت تحقیقات، انباشت و انتقال دانش؛

۴. ارتقای سیستم‌های اطلاعاتی بازار سرمایه در خصوص تأمین داده‌های لازم شرکت‌های بورسی و فرابورسی، به‌منظور توسعه پژوهش‌های کاربردی؛
۵. فعال‌سازی جدی دفتر ارتباط با صنعت در دانشکده‌های علوم انسانی (حسابداری)، به‌منظور برقراری تعامل مناسب با صنعت؛
۶. با توجه به مشکلات و چالش‌های این نوع تحقیقات، ایجاد سازوکارهای انگیزشی در استادان و دانشجویان، به‌منظور انتخاب و اجرای پژوهش‌های کاربردی؛
۷. ضروری‌نمودن ارائهٔ موردکاوی^۱ در سرفصل دروس تخصصی حسابداری در مقاطع مختلف آموزشی با استفاده از تجربه‌ها و سنجی به‌منظور تقویت مهارت حرفه‌ای.

References

- Asefzadeh, S. & Farzandipour, M. (2004). Compare the exploitation of knowledge in medical science. *Journal of the Faculty of Medical Sciences*, 13 (52): 87-71. (in Persian)
- Barth, M. E. (2015). Financial Accounting Research, Practice, and Financial Accountability. *A Journal of Accounting, Finance and Business Studies*, 51 (4): 499-510.
- Canadian Institutes for Health Research (CIHR). (2008). *About Knowledge Translation*. Available at: <http://www.cihr-irsc.gc.ca/e/29418.html>.
- Chalmers, K. & Wright, S. (2011). *Bridging Accounting Research and Practice: A Value Adding Endeavour*. The Institute of Centered Accountants in Australia.
- Etemadi, H. & Fakhari, H. (2005). Determining research needs and priorities of accounting; offers a procedure the coordination among research, education and practice. *The Iranian Accounting and Auditing Review*, 11 (35): 27-3. (in Persian)
- Hassanzadeh, R. (2009). Obstacles to the application of research in organizations and how to deal with them. *Farabi Online journal*. <http://www.ensani.ir/fa/content/101259/default.aspx>. (in Persian)
- Inanga, E.L. & Bruce Schneider, Wm. (2003). The failure of accounting research to improve accounting practice: a problem of theory and lack of communication. *Critical Perspectives on Accounting*, 16(3): 248-227.
- Jafarnejad, A., Mahdavi, A. & Khaleghi Soroush, F. (2006). Examining constraints and provide solutions to develop relationships between industry and

- universities in Iran. *Journal of Management Knowledge*, (71): 41-62. (in Persian)
- Jensen, M.C. (1967). Reflections on the State of Accounting Research and the Regulation of Accounting. *Stanford Lectures in Accounting*, PP: 11-19. <http://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=9016>.
- Leedy P, Ormrod F. (2001) *Practical research: Planning and design*, 6 th Edition. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Majdzadeh, R., Aghari, N., Nejat, S.A. Gholami, N., Maliki, K., Yunesian, M. & Fotuhi, O.R. (2009). Interventions for Promoting Research Knowledge Translation: An Introduction. *Journal of Medical Hypotheses and Ideas*. 3 (3): 65-71. (in Persian)
- Parker, L. D., Guthrie, J. & Linacre, S. (2011). The relationship between academic accounting research and professional practice. *Accounting, Auditing and accountability Journal*, 24(1): 5- 14.
- Pournaghi, R., Nemati-Anaraki, L. (2015). The course of Research in the Field of Knowledge Translation. *Journal of Knowledge Studies*, 1(1): 33-52. (in Persian)
- Rafii, F., Parvizy, S., Khoddam, H., Mehrdad, N. & Payravi, H. (2012). Clarification of knowledge translation in health system. *Iranian Journal of Nursing Research*, 7 (24): 72-81. (in Persian)
- Sedighi, J., Majdzadeh, R., Nejat, S.A., Fotouhi, O.R., Shahidzadeh, M., Gholami, J., Yunesian, M., Rashidian, A., Mesgarpour, B., Etemadi, A. & Yazdani, K. (2008). Designing a Model "knowledge translation" for the use of research results. *Payesh*, 7 (1): 47-37.
- Shirkavand, Sh. (2013). *Problems of research*. From Institute of Culture and Information tebyan on the World Wide: Web: <http://www.tebyan.net/newindex.aspx?pid=242408>.